

Věcná působnost soudu

Slouží-li zástavní právo k zajištění závazků, uvedených v ustanovení § 9 odst. 3 písm. b) pod body aa) až nn) o. s. ř., tedy mimo jiné závazků ze smlouvy o úvěru, pak spory z právních vztahů vzniklých ze zástavních smluv a ze zástavních práv, zřízených na jejich základě, projednávají a rozhodují v prvním stupni krajské soudy s působností ve věcech obchodních, a to bez zřetele k tomu, zda účastníci závazkového vztahu jsou či nejsou podnikatelé. Na určení věcné příslušnosti soudů nemá vliv ani to, zda účastníky řízení jsou (všichni) účastníci rozhodného závazkového vztahu.

Slouží-li zástavní právo k zajištění závazků, uvedených v ustanovení § 9 odst. 3 písm. b) pod body aa) až nn) o. s. ř., tedy mimo jiné závazků ze smlouvy o úvěru, pak spory z právních vztahů vzniklých ze zástavních smluv a ze zástavních práv, zřízených na jejich základě, projednávají a rozhodují v prvním stupni krajské soudy s působností ve věcech obchodních, a to bez zřetele k tomu, zda účastníci závazkového vztahu jsou či nejsou podnikatelé. Na určení věcné příslušnosti soudů nemá vliv ani to, zda účastníky řízení jsou (všichni) účastníci rozhodného závazkového vztahu.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 30 Cdo 1484/2002, ze dne 14.11.2002)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně M. J., zastoupené advokátem, proti žalovaným 1/ E., a. s., v likvidaci, a 2/ J. J., o určení neplatnosti zástavních smluv, vedené u Okresního soudu v Hodoníně pod sp. zn. 7 C 1717/96, o dovolání prvního žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 14. března 2001, č. j. 15 Co 188/98-70, tak, že zrušil rozsudky Krajského soudu v Brně ze dne 14. března 2001, č. j. 15 Co 188/98-70 a Okresního soudu v Hodoníně ze dne 22. ledna 1998, č. j. 7 C 1717/96-44, a věc postoupil k dalšímu řízení Krajskému soudu v Brně jako soudu věcně příslušnému k řízení v prvním stupni.

Z odůvodnění :

Okresní soud v Hodoníně rozsudkem ze dne 22. ledna 1998, č. j. 7 C 1717/95-44, určil, že smlouvy o zřízení zástavního práva k nemovitosti V2 3897/93 ze dne 10. prosince 1993 na částku 200.000,- Kč, V2 324/94 ze dne 2. února 1994 na částku 300.000,- Kč, V2 701/95 ze dne 10. dubna 1995 na částku 500.000,- Kč a V2 702/95 ze dne 12. dubna 1995 na částku 200.000,- Kč na dům čp. 21 se st. pl. 1374, zahrada p. č. 1375 v katastrálním území D., zapsaných na listu vlastnictví č. 2897 u Katastrálního úřadu v H. jsou neplatné. Rozhodl též o náhradě nákladů řízení. Rozhodnutí ve věci samé soud prvního stupně odůvodnil především tím, že v případě žalobkyně byl v tomto sporu dán naléhavý právní zájem na určení, že sporem dotčené smlouvy jsou neplatné. Žalobkyně a druhý žalovaný byli (v době uzavření těchto smluv) manželé. Žalobkyně (však) k těmto smlouvám nedala nikdy souhlas a nikdy o nich nevěděla. Tyto smlouvy proto jsou absolutně neplatné.

K odvolání prvního žalovaného Krajský soud v Brně rozhodl rozsudkem ze dne 14. března 2001, č. j. 15 Co 188/98-70, v němž vyslovil, že se rozsudek soudu prvního stupně mění tak, že se určuje, že

smlouvy o zřízení zástavního práva k nemovitosti V2 3897/93 ze dne 10. prosince 1993 na částku 200.000,- Kč, V2 324/94 ze dne 2. února 1994 na částku 300.000,- Kč, V2 701/95 ze dne 10. dubna 1995 na částku 500.000,- Kč a V2 702/95 ze dne 12. dubna 1995 na částku 200.000,- Kč, uzavřenými mezi žalovanými, jsou neplatné v části, v níž bylo zřízeno zástavní právo k domu čp. 21, postaveném na parcele č. 1374, v katastrálním území D., zapsané na listu vlastnictví č. 2897 u Katastrálního úřadu v H. Rozhodl též o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů.

Odvolací soud ve svém rozhodnutí vyšel zejména ze závěrů, že dům postavený na parcele č. 1374 v katastrálním území D. byl nově postaven za trvání manželství žalobkyně a druhého žalovaného. Odvolací soud se pak ztotožnil se skutkovým závěrem soudu prvního stupně, že žalobkyně nedala k uzavření smluv o zřízení zástavního práva k uvedené nemovitosti souhlas. Jestliže tato nemovitost tedy byla v době uzavření dotčených zástavních smluv v bezpodílovém spoluvlastnictví žalobkyně a druhého žalovaného (§ 143 násl. občanského zákoníku v tehdy platném znění - dále jen "o. z.") a žalobkyně nedala souhlas ke zřízení zástavního práva týkajícího se uvedené nemovitosti, jsou smlouvy o zřízení zástavního práva v části týkající se této nemovitosti neplatné ve smyslu ustanovení § 145 odst. 1 o. z., ve spojení s § 41 téhož zákona. Zastavení nemovitostí totiž není možno považovat za běžnou záležitost týkající se společných věcí bezpodílových spoluvlastníků.

Uvedené rozhodnutí odvolacího soudu nabylo právní moci dne 21. května 2001.

Proti rozsudku Krajského soudu v Brně podal první žalovaný dne 4. června 2001 dovolání, doplněné jeho podáním datovaným dne 15. dubna 2002. Přípustnost tohoto dovolání odůvodňuje odkazem na ustanovení § 238 odst. 1 písm. a) občanského soudního řádu - dále jen "o. s. ř." (dovolatel však původně nepřesně v této souvislosti zmínil ustanovení § 237 odst. 1 písm. a/ téhož zákona). Jako důvod dovolání uvádí, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (dovolací důvod podle ustanovení § 241 odst. 3 písm. d/ o. s. ř.) a současně má zato, že ve věci měl rozhodovat v prvním stupni krajský soud a nikoliv soud okresní (§ 9 odst. 3 písm. b/ bod pp/ o. s. ř.). Navrhl, aby dovoláním napadený rozsudek odvolacího soudu byl zrušen, a aby věc byla vrácena (postoupena) věcně příslušnému soudu k dalšímu řízení.

Ostatní účastníci se k podanému dovolání nevyjádřili.

S přihlédnutím k části dvanácté, hlavě první, bodu 17. zákona [30/2000](#) Sb., kterým byl novelizován mimo jiné též občanský soudní řád, Nejvyšší soud České republiky, jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) věc projednal a rozhodl podle dosavadních právních předpisů, když dovoláním napadený rozsudek odvolacího soudu byl vydán po řízení provedeném podle dosavadních předpisů, když odvolací soud rozhodoval o odvolání směřujícím proti rozsudku vydanému do účinnosti této novely občanského soudního řádu (dále opět jen "o. s. ř."). Uvedený procesní předpis je proto v tomto rozhodnutí užit ve znění účinném do 31. prosince 2000.

Dovolací soud shledal, že dovolání bylo podáno včas osobou k tomu oprávněnou (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), za níž jednal její zaměstnanec mající právnické vzdělání (§ 241 odst. 1 a 2 o. s. ř.) a splňuje formální i obsahové znaky uvedené v § 241 odst. 2 o. s. ř. Poté se zabýval otázkou přípustností dovolání v této věci.

Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

Povinností dovolacího soudu je především s přihlédnutím k ustanovení § 237 odst. 1 o. s. ř. zabývat se otázkou, zda dovoláním napadené rozhodnutí nebylo poznamenáno některou z vad uvedených v označeném ustanovení. Takováto eventuální vada se však z vlastního obsahu spisu nepodává. Přípustnost dovolání proti napadenému rozsudku proto z tohoto důvodu založena není.

Nejde-li o případ vad řízení uvedených ve zmíněném ustanovení, je třeba, je-li dovoláním napaden rozsudek odvolacího soudu, zkoumat otázku přípustnosti dovolání proti takovému rozhodnutí podle ustanovení § 238 odst. 1 o. s. ř. a § 239 odst. 1 a 2 téhož zákona.

V posuzované věci odvolací soud v uvedeném výroku ve věci samé vyslovil, že mění rozsudek soudu prvního stupně. Je proto třeba uvážit, zda ve věci přichází v úvahu aplikace ustanovení § 238 odst. 1 písm. a) o. s. ř., které dopadá na případy, kdy byl rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé změněn. Zde je třeba připomenout, že přípustnost dovolání podle uvedeného ustanovení je založena na rozdílnosti (nesouhlasnosti) rozsudku odvolacího soudu s rozsudkem soudu prvního stupně. O nesouhlasné rozsudky jde tehdy, jestliže okolnosti významné pro rozhodnutí věci byly oběma soudy posouzeny rozdílně, takže práva a povinnosti stanovená účastníkům jsou podle závěrů těchto soudů odlišná. Odlišností se přitom nemíní rozdílné právní posouzení, pokud nemělo vliv na obsah práv a povinností účastníků, ale jen takový závěr, který rozdílně konstituuje nebo deklaruje práva a povinnosti v právních vztazích účastníků. Pro posouzení, zda jde o měnící rozsudek odvolacího soudu není podstatné, zda odvolací soud formálně rozhodl podle § 219 nebo § 220 o. s. ř. Rozhodující je obsahový vztah rozsudků soudů obou stupňů v tom, jak případně rozdílně nebo naopak souladně posoudily práva a povinnosti v právních vztazích účastníků řízení.

Z vyloženého je zřejmé, že v dané věci soudy obou stupňů ve vztahu k zástavním smlouvám v jejich části, pokud se týkají domu postavenému na parcele č. 1374 v katastrálním území D., rozhodovaly souhlasně. Z tohoto pohledu proto rozsudek odvolacího soudu není možno považovat za rozsudek, kterým byl rozsudek soudu prvního stupně změněn. Není zde proto možno ve skutečnosti dovodit důvod přípustnosti dovolání podle již zmíněného ustanovení § 238 odst. 1 písm. a) o. s. ř.

Jak vyplývá z obsahu spisu, odvolacím soudem potvrzenému rozsudku soudu prvního stupně nepředcházel jiný (a následně zrušený) rozsudek téhož soudu. Ve věci proto nejsou naplněny předpoklady přípustnosti dovolání ani podle ustanovení § 238 odst. 1 písm. b) o. s. ř.

Soud druhého stupně též ve výroku nevyslovil, že je proti jeho rozsudku dovolání přípustné. Ve věci tedy není dán ani případ přípustnosti dovolání ve smyslu ustanovení § 239 odst. 1 o. s. ř.

Naplněna však je v této věci přípustnost dovolání podle ustanovení § 239 odst. 2 o. s. ř., podle něhož, nevyhoví-li odvolací soud návrhu účastníka na vyslovení přípustnosti dovolání, který byl učiněn nejpozději před vyhlášením potvrzujícího rozsudku nebo před vyhlášením (vydáním) usnesení, kterým bylo rozhodnuto ve věci samé, je dovolání podané tímto účastníkem přípustné, jestliže odvolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce

zásadní význam. Rozhodnutí odvolacího soudu pak má po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu nebyla dosud vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, případně řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem.

Přípustnost dovolání podle ustanovení § 239 odst. 2 o. s. ř. není ovšem založena již tím, že dovolatel tvrdí, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam. Takováto přípustnost dovolání nastává teprve tehdy, jestliže rozhodnutí odvolacího soudu zásadní význam po právní stránce skutečně má. V posuzovaném případě za situace, kdy první žalovaný požádal o připuštění dovolání (č. l. 64 spisu) ještě dříve, než ve věci odvolací soud rozhodl, pak má dovolací soud zato, že ve věci je dovolání podle zmíněného ustanovení přípustné, neboť otázkou zásadního právního významu je posouzení vztahu § 145 odst. 1 o. z. a § 151d odst. 1 o. z. v uvedeném znění.

Dovolací soud poté dovoláním napadený rozsudek odvolacího soudu přezkoumal ve smyslu ustanovení § 242 odst. 1 až 3 o. s. ř., přičemž dospěl k závěru, že projednávaná věc nepatří do věcné příslušnosti okresních soudů.

S přihlédnutím k části dvanácté, hlavě první, bodu 2. již citovaného zákona [30/2000 Sb.](#), kterým byl novelizován mimo jiné též občanský soudní řád, pro určení věcné a místní příslušnosti v řízeních, která byla zahájena přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, se použijí dosavadní právní předpisy.

Podle ustanovení § 9 odst. 3 písm. b) bodu nn) a pp) o. s. ř. krajské soudy jako soudy prvního stupně ve věcech obchodních, bez zřetele na to, zda účastníci závazkového vztahu jsou podnikatelé, rozhodují spory ze smlouvy o úvěru a spory z právních vztahů vzniklých při zajištění závazků uvedených pod písm. aa) až nn).

Podle ustanovení § 104a odst. 1 o. s. ř. věcnou příslušnost zkoumá soud kdykoli za řízení. Vysloví-li, že není příslušný, současně rozhodne, kterému věcně příslušnému soudu bude věc postoupena, přičemž právní účinky spojené s podáním návrhu na zahájení řízení zůstávají zachovány.

Z obsahu spisu vyplývá, že dotčené smlouvy o zřízení zástavního práva byly uzavřeny v souvislosti s uzavřením příslušných úvěrových smluv mezi prvním a druhým žalovaným, resp. mezi prvním žalovaným a paní M. J. (jedná se o smlouvy o úvěru ze dne 10. prosince 1993, č. 14/93/71/0026, ze dne 2. února 1994, č. 26/94/71/0032, ze dne 10. dubna 1995, č. 26/95/84/0252 a ze dne 12. dubna 1995, č. 26/95/71/0268.

Zástavní smlouvy a na jejich základě vzniklá zástavní práva jsou jedním z právních prostředků zajištění závazků (viz § 552 a 151a odst. 1 o. z.). V případě, že zástavní právo slouží k zajištění závazků, uvedených v ustanovení § 9 odst. 3 písm. b) pod body aa) až nn) o. s. ř., tedy mimo jiné závazků ze smlouvy o úvěru, pak spory z právních vztahů vzniklých ze zástavních smluv a ze zástavních práv, zřízených na jejich základě, projednávají a rozhodují v prvním stupni krajské soudy s působností ve věcech obchodních (jak vyplývá z ustanovení § 9 odst. 3 písm. b/ bodu pp/ o. s. ř.), a to bez zřetele k tomu, zda účastníci závazkového vztahu jsou či nejsou podnikatelé. Na určení věcné

příslušnosti soudů nemá vliv ani to, zda účastníky řízení jsou (všichni) účastníci rozhodného závazkového vztahu. Z hlediska ustanovení § 9 odst. 3 písm. b) bodu pp) o. s. ř. totiž není významné, kdo je účastníkem řízení, ale pouze okolnost, zda jde nebo nejde o spor z právních vztahů vzniklých při zajištění závazků uvedených v ustanovení § 9 odst. 3 písm. b) pod body aa) až nn) o. s. ř.

Z vyloženého je zřejmé, že ač žalobkyně nebyla účastna jak vlastních úvěrových smluv, tak ani samotných zástavních smluv, měla být předmětná věc projednána a rozhodnuta v prvním stupni krajským soudem s působností ve věcech obchodních (§ 9 odst. 3 písm. b) bod nn) o. s. ř. Soud prvního stupně však v rozporu s ustanovením § 104a odst. 1 o. s. ř. nevyslovil nedostatek své věcné příslušnosti, spor nepostoupil věcně příslušnému krajskému soudu a spor projednal a rozhodl. Odvolací soud pak tuto skutečnost přehlédl, když způsobem vyplývajícím z ustanovení § 221 odst. 1 písm. b) a § 221 odst. 2 téhož zákona nezjednal nápravu. Zatížil tak řízení jinou vadou ve smyslu ustanovení § 242 odst. 3 o. s. ř.

Je proto zřejmé, že dovoláním napadené rozhodnutí ve věci samé Krajského soudu v Brně nelze z uvedených důvodů pokládat za správné. (§ 243b odst. 1 o. s. ř.). Nejvyšší soud České republiky proto toto rozhodnutí zrušil včetně předcházejícího rozsudku soudu prvního stupně a věc postoupil v tomto případě věcně příslušnému Krajskému soudu v Brně k dalšímu řízení v prvním stupni (§ 243b odst. 2 věta druhá o. s. ř.).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Konsolidace veřejných rozpočtů; legislativní přílepký \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní soud a procesní pravidla](#)
- [Vzdělávání, náležitosti podání \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zákonný soudce \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Právo na soudní ochranu](#)
- [Překvapivá rozhodnutí, výživa nezletilého dítěte](#)
- [Průtahy v řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Insolvenční řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Koncentrace řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Nemajetková újma právnické osoby \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)